

na slovenski, jugoslovanski in mednarodni ravni. Praktično ni nobene večje akcije, kjer člani društva ne bi sodelovali kot referenti, organizatorji, vodje komisij, odborov, člani redakcij in podobno. Vsega tega ni mogoče naštetih, nimamo pa tudi kompletne evidence.

Finančna sredstva smo kot običajno pridobivali s članarino članov, kjer je prišlo do manjšega zastoja pri nakazovanju s strani ZZD, z redno dotacijo ljubljanske kulturne skupnosti, kjer ni bilo težav, za obe okrogli mizi pa smo dobili izdatna finančna sredstva od že naštetih institucij. Razmeroma ugodno finančno stanje se je ob povečanju stroškov v zadnjih mesecih močno poslabšalo in že ogroža načrtovano vsakomesečno prirejanje sestankov, da o čem večjem niti ne govorimo. Velika škoda je, da je zaradi pomanjkanja denarja zastalo delo na monografiji o Ljubljani, in bati se je, da ta zastanek ne bo samo muha enodnevnica.

Upam, da bo bodočemu odboru uspelo nadaljevati s tradicijo prirejanja sestankov in drugih srečanj, čeprav se mi čisto osebno zdi, da je zaradi obremenjenosti članov, pa številnih prireditvev v Ljubljani, kjer se vsak dan kaj zanimivega dogaja, opaziti zmanjšano zanimanje za takšne sestanke, pri čemer pa ne naše društvo ne Ljubljana nista nekaj posebnega, ampak se to dogaja povsod. Veseli nas, da nam je uspelo dobiti toliko gostov iz tujine in upam, da bo tako tudi v bodoče, saj imamo nekaj tovrstnih kontaktov že napeljanjih, kazalo pa bi okrepiti srečanja z drugimi jugoslovanskimi zgodovinarji. Menim tudi, da bi vsakokratni predsednik ljubljanskega društva moral biti član izvršnega odbora ZZD, in v tem smislu je treba spremeniti statut, saj zaradi velikosti in pomena to mesto ljubljanskemu društvu vsekakor pripada, in je nujno že glede na jugoslovanske in mednarodne stike. O tem sicer nismo razpravljali v izvršnem odboru ljubljanskega društva, vendar sem o tem osebno že dovolj pogosto govoril z vodstvom ZZD.

Ob koncu naj se zahvalim vsem sodelavcem v odboru, vsem aktivnim udeležencem naših sestankov in tudi vsem članom, ki ste moralno podpirali in spremljali društveno delo. Novemu odboru in predsedniku želim veliko uspešnega dela in veliko dobre volje. Nekaj osebnih misli pa naj le dodam. Izvršnega odbora nisem skliceval pogosto, raje prereditko, saj vem, da imamo sestankov vsi preveč, časa pa premalo, zato naj to ne izgleda kot moja želja po avtoritarnem vodenju društva. Vseh nalog, ki smo si jih zastavili skupaj ali ki sem jih imel sam v mislih, nam ni bilo mogoče uresničiti. Mislim, da bi morali razpravljati o ustavnih spremembah, o novem predmetniku STM in imeti svoje stališče ob perečih in aktualnih družbenih problemih, ne pa da našega glasu v javnosti ni. Ni nam tudi uspelo pripeljati nazaj k delu društva nekaterih znanih in manj znanih zgodovinarjev, ki so se umaknili zaradi sporov, ki baje ne obstojajo. Ob izteku mandata sem se odločil, da ne bom več kandidiral za naslednji mandat, ne nazadnje tudi zato, ker nočem predsedovati društvu, katerega člani v dveh letih niso storili ničesar (vsaj otipljivega ne), da bi postala dostopna Tumova korespondenca, za kar nas društvenike, ZZD in arhivsko društvo zavezujejo tudi določbe zakona o varstvu naravne in kulturne dediščine, kar je slab zgled ob boju za vrnitev arhivalij iz Avstrije in Italije. O tem problemu se na nobeni društveni ravni noče govoriti. Upam, da bo novi odbor imel pri teh notranjih problemih bolj srečno roko.

Franc Rozman

TRETJE ZASEDANJE AVSTRIJSKO-JUGOSLOVANSKE KOMISIJE ZGODOVINARJEV

(Dunaj, 12.—14. aprila 1988)

Jugoslovanski zgodovinarji imajo redne stike z zgodovinarji drugih držav tudi v obliki tako imenovanih bilateralnih komisij zgodovinarjev, od katerih nekatere zelo pogosto in redno prirejajo srečanja, druge spet bolj redko, nekatere pa sploh ne, ali ne več, ali se šele dogovarjajo za prve sestanke. Z Avstrijo je bil sklenjen sporazum med avstrijsko akademijo znanosti in svetom jugoslovanskih akademij, po katerem naj bi ta zasedanja organizirale akademije. Prvo zasedanje je bilo 1976. leta v Gösingu. Jugoslovani smo bili prvič organizatorji leta 1984 na Otočcu pri Novem mestu, letos pa je bilo tretje zasedanje. Od prvega do drugega zasedanja je preteklo kar dosti časa, zataknilo se je pa tudi pri tretjem, saj bi moralo biti že maja 1987, pa po krivdi jugoslovanske strani do njega ni prišlo. Po pogodbi bi namreč morala jugoslovanska stran kriti potne stroške udeležencev naše strani, svet jugoslovanskih akademij pa o tem ni hotel nič slišati, ker bi to šlo na račun dogovorjenih izmenjalnih dni med akademijami, v nasprotnem primeru pa bi tudi avstrijska stran ne dala sredstev za organizacijo. Tako je že povsem organizirano zasedanje (referati so bili že v bistvu večinoma napisani) odpadlo, oziroma bilo je preneseno na naslednje leto. Žal se je situacija ponovila tudi letos, na predlog SAZU je svet jugoslovanskih aka-

demij sicer priporočil svojim članom, da referentom, ki razen makedonskega delegata niso bili akademiki, krije potne stroške, toda razen makedonske potem tega ni storila nobena akademija. Avstrijska stran je bila zelo zainteresirana, da do zasedanja pride, in tako je izjemoma in enkratno pristala na to, da so si delegati krili potne stroške iz sredstev svojih delovnih organizacij ali kako drugače, in tako je do tretjega zasedanja sredi aprila letos vendarle prišlo.

V okviru avstrijske akademije znanosti deluje tudi komisija za zgodovino Avstrije in njena podkomisija (Avstrija in Jugoslavija v novejšem času) je z avstrijske strani zadolžena za zasedanja avstrijsko-jugoslovanskih zasedanj historikov. Že od vsega začetka jo vodi prof. dr. Richard G. Plaschka, ob pomoči prizadevne tajnice dr. Anne Drabekove. Prvi predsednik našega dela komisije je bil prof. dr. Fran Zwitter, za njim je to mesto prevzel prof. dr. Andrej Mitrovič, ki je ob težavah pri organiziranju tretjega sestanka odstopil. Za njim je predsednik postal podpisani. Tema zadnjega zasedanja komisije je bila Prometne povezave in interesi kapitala v odnosih med avstrijskimi in južnoslovanskimi deželami od srede 19. stoletja do 1918 in je bila vsekakor zanimiva za obe strani. Vsaka stran je prispevala po pet referatov, in sicer so bili avstrijski referenti: Peter Jordan, ki je pripravil referat Razvoj železniškega omrežja na področju današnje Jugoslavije v obliki historično geografskega pregleda. Omeniti je, da je Jordan avtor zadnjega zemljevida razvoja železnice jugovzhodne Evrope od začetkov do danes, ki ga je izdal avstrijski inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo. Manfred Sauer je prebral referat Kneževina Srbija v prometno gospodarskih načrtih habsburške monarhije v letih 1829 do 1867, Franz Baltzarek referat Financiranje železniškega omrežja v habsburški monarhiji. Sonja Weyrich je imela referat Gospodarski pomen Južne železnice za slovanski prostor, Christian Dinninger iz Salzburga (ostali referenti so bili z Dunaja) pa Državno kreditiranje in gradnja železnic v avstrijskih deželah. Referenti z naše strani pa so bili: Danica Milič iz Beograda z referatom Načrti gradnje železnic v Srbiji sredi 19. stoletja, Peter Vodopivec (Ljubljana) Slovenski načrti za gradnjo železnic v slovenskem prostoru med 1850 in 1900, Mirko Valentič iz Zagreba: Projekti in uresničevanje gradnje železnic v Vojni krajini, Dževad Juzbašić iz Sarajeva: Gradnja železnice v Bosni in Hercegovini ter Dančo Zografski iz Skopja: Strateški in gospodarski vidiki gradnje železnice v Makedoniji, medtem ko je zaradi bolezni odpadel referat Andreja Mitroviča iz Beograda: Die Nationalbank für Deutschland, interesi Avstro-Ogrske in moravsko-var-darska železnica 1917—1918, ki pa je napisan in bo objavljen v zborniku. Žal se tudi Danica Milič in Mirko Valentič nista mogla osebno udeležiti zasedanja in sta bila referata le prebrana, bosta pa kot vsi ostali seveda izšla v zborniku. Referati so bili dobro pripravljani in so odprli številne nove aspekte, dali nova spoznanja ter pobudili tudi diskusijo, ki pa ni bila prav številna. Zasedanje ni bilo posebno dobro obiskano, večina nečlanov komisij so bili le sodelavci Avstrijskega inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo, medtem ko je bila univerza zastopana manj kot je bilo pričakovati. Sicer so se pa organizatorji zelo potrudili in omogočili udeležencem zelo prijetno in udobno bivanje. Zadnji dan je bila organizirana še ekskurzija, ki nas je popeljala na grad Pottenbrunn, kjer je bila prav tedaj razstava o Spodnji Avstriji v letu 1938 in pa stalna zbirka kositrnih vojakov, ki prikazujejo številne svetovne bitke, skozi Wachau do Melka in gradu Artstetten, kjer sta pokopana nadvojvoda Franc Ferdinand in njegova soproga, in se zaključila v samostanu Göttweig.

Naslednje zasedanje bo spet pri nas. Na sestanku komisije je bilo sklenjeno, naj bi bilo to srečanje leta 1990, najverjetneje v jeseni, v Istri, kar bi pripravili skupaj Slovenci in Hrvati. Predloženih je bilo več tem, ki naj bi se zvrstile v naslednjih zasedanjih (Agrarno vprašanje po 1848, Vojna krajina, Rečni promet in druge prometne poti), za temo 1990 pa je bila sprejeta tema Podoba soseda, kontinuiteta in spremembe v zgodovini. Odprto je seveda še vedno vprašanje, če bo nadaljnje sodelovanje sploh še možno, če jugoslovanske akademije ne bodo uredile svoje obveze do tega zasedanja. V tem primeru bo treba zastaviti drugače, kajti avstrijska stran vztraja na organiziranju preko akademije, na naši strani pa je to bolj stvar zveze jugoslovanskih zgodovinarjev in dogovarjanje z akademijami in usklajevanje seveda mnogo težje. Avstrijska stran bo referate izdala v posebnem zborniku, kar se je zgodilo že z referati prvega zasedanja, medtem ko mi referatov z drugega zasedanja nismo izdali, in ni verjetno, da bi se to zgodilo. Ne bi bilo prav, da bi se to v bodoče ponovilo. Reči je ob koncu seveda še treba, da so Avstrijci zelo zainteresirani za nadaljnje delo te komisije, večstoletna skupna zgodovina velikega dela današnje Jugoslavije pa narekuje tudi nam, da imamo to komisijo za eno najvažnejših med komisijami, ki jih jugoslovanski zgodovinarji imamo.

Franc Rozman